

กรณีศึกษา : โรงงานทอผ้าชาวม้ายิ่งเจริญ
การอยู่รอดของโรงงานทอผ้าชาวม้าในยุคปัจจุบัน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

สารนิพนธ์

เรื่อง

กรณีศึกษา : โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ การอยู่รอดของโรงงาน
ทอผ้าขาวม้าในยุคปัจจุบัน

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต

วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2556

นางสาวฉัตร สุกภัทรานนท์

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัลลภา ปิติสันต์

ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

รวิน ระวิวังศ์

Ph.D. (Engineering Management)

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัลลภา ปิติสันต์

Ph.D. (International Business)

ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

รองศาสตราจารย์อรรถพร ดันละมัย, Ph.D.

คณบดี

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัลลภา รุ่งเรือง

Ph.D. (Human Resource Management)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

กรรมการสอบสารนิพนธ์

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เรื่อง กรณีศึกษา : โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ การอยู่รอดของโรงงานทอผ้าขาวม้าในยุคปัจจุบัน ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีจากความกรุณาของ ผศ.ดร.รวิน ระวิวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำ ข้อชี้แนะ ติดตามและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.พัลลภา ปีติสันต์ และ ผศ.ดร.พริศภา รุ่งเรือง กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ให้คำวิจารณ์และคำแนะนำที่มีค่ายิ่งในการทำการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จังหวัดราชบุรี คุณยุทธนา โกมลกิตติพงษ์ คุณชิตติ โกมลกิตติพงษ์ ที่เอื้อเฟื้อข้อมูล ต้อนรับ ช่วยเหลือในทุกๆด้าน และเปิดโอกาสให้เยี่ยมชมโรงงานทุกซอกทุกมุม และขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่ สละเวลาอันมีค่าของทุกท่านให้ความรู้และข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณบิดา-มารดา และครอบครัวของผู้วิจัยที่ได้ให้กำลังใจและกำลังทรัพย์สำหรับความสำเร็จในครั้งนี้ รวมถึงเพื่อนๆผู้วิจัยทุกท่านที่คอยสอบถาม และเป็นกำลังใจให้ทำงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับและขออภัยมา ณ ที่นี้

ณัชชา สุภภัทรานนท์

กรณีศึกษา : โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ การอยู่รอดของโรงงานทอผ้าขาวม้าในยุคปัจจุบัน
 CASE STUDY : YINGCHAROEN WEAVING FACTORY, THE SURVIVAL OF THAI
 LOINCLOTH WEAVING FACTORY IN MODERN TIME

ณัชชา สุภภัทรานนท์ 5550070

กจ.ม.

คณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิน ระวังวงศ์, Ph.D. (Engineer Management), ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัลลภา ปิติสันต์, Ph.D. (International Business), ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิไล รุ่งเรือง, Ph.D. (Human Resource Management)

บทคัดย่อ

กรณีศึกษา : โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ การอยู่รอดของโรงงานทอผ้าขาวม้าในยุคปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุปัจจัยความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงงานทอผ้าขาวม้าให้อยู่รอดและแข่งขันได้ในยุคปัจจุบัน ของโรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จังหวัดราชบุรี และเพื่อเป็นแนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการโรงงานทอผ้าขาวม้าสำหรับนำไปประยุกต์ปฏิบัติตาม ให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ โดยการค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือทางวิชาการ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงเยี่ยมชมโรงงานทอผ้าขาวม้า ยังเจริญ จังหวัดราชบุรี และข้อมูลทุติยภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลให้โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จังหวัดราชบุรีอยู่รอดและแข่งขันได้ในยุคปัจจุบัน ได้แก่ กระแสนุรักษ์ผ้าไทย ผู้บริหารโรงงาน เครื่องมือและอุปกรณ์ พนักงาน และ ลูกค้า จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าวการอยู่รอดของโรงงานทอผ้าขาวม้าในยุคปัจจุบัน โรงงานทอผ้าควรให้ความสำคัญกับ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร การบริหารจัดการคน และการบริหารจัดการ โรงงานเป็นอย่างยิ่งเพื่อสืบทอดกิจการ โรงงานทอผ้าให้ประสบความสำเร็จต่อไป

คำสำคัญ : โรงงานทอผ้าขาวม้า/ผ้าขาวม้า/โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ช
บทที่ 1	1
บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
วิธีการศึกษาและกรอบการวิเคราะห์	2
แหล่งข้อมูล	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2	4
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
ผ้าขาวม้าและวิวัฒนาการทอผ้าขาวม้า	4
แนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy)	7
บทที่ 3	10
ระเบียบวิธีวิจัย	10
การเก็บข้อมูลเบื้องต้น	10
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	10
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	11
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	11
บทที่ 4	13
ผลการวิจัย	13
ข้อมูลเบื้องต้นของโรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ	13
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	30
บทที่ 5	33
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สรุปผลการวิจัย	33
การอภิปรายผลการวิจัย	35
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	35
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	36
บรรณานุกรม	37
ประวัติผู้วิจัย	38

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	แสดงขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์แยกตามประเภทกลุ่ม	8
4.1	รหัสแนวคิดที่สัมพันธ์กัน (Axial-Coding) จากการถอดเทปการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 7 คน	30

สารบัญญรูปภาพ

รูปภาพ	หน้า	
4.1	ผ้าขาม้าชนิดผ้าหนาเนื้อดี สำหรับนุ่ง และตัดเย็บ	14
4.2	ผ้าขาม้าชนิดผ้าบ้าน ไวรถไฟ สำหรับนุ่ง หรือผูกเอว	14
4.3	ผ้าขาม้าชนิดผ้าเชิงใหม่ สำหรับผูกกรด ผูกเรือ หรือแปรรูปเป็นผ้าพันคอ	15
4.4	ผ้าขาม้าชนิดผ้าใส่ปลาไหล สำหรับนุ่ง หรือผูกเอว	15
4.5	แผนผังโรงงานทอผ้าขาม้าที่ยังเจริญ จังหวัดราชบุรี	16
4.6	ภายในอาคารทอผ้าหลังที่ 1	17
4.7	อาคารทอผ้าหลังที่ 2 ที่กำลังก่อสร้าง	18
4.8	อาคารทอผ้าหลังที่ 3 ที่กำลังก่อสร้าง	18
4.9	ภายในห้องผ้า	19
4.10	เส้นด้ายเหลือใช้จากโรงงานอื่นๆ	20
4.11	ขั้นตอนการข้อมสีเส้นด้าย	21
4.12	ขั้นตอนการกรอด้าย	22
4.13	ขั้นตอนการตีบด้าย	23
4.14	เครื่องตีบด้าย	23
4.15	ขั้นตอนการร้อยตะกรอ	24
4.16	การทอผ้า คนงานทอผ้า 1 คนจะคุมเครื่องทอผ้า 4-8 เครื่อง ขึ้นกับความชำนาญ	25
4.17	เครื่องทอผ้า มีหลายแบบจากการซื้อมือสองมาจากโรงงานทอผ้าอื่นๆ	26
4.18	การลงแป้งและตากแห้ง	27
4.19	การพับผ้า	27
4.20	ผ้าขาม้ารอการส่งมอบให้กับลูกค้า โดยมีมัดเป็นกู่ลี (1 กู่ลีมีผ้าขาม้า 20 ผืน)	28
4.21	ผลิตภัณฑ์จากผ้าขาม้าแปรรูปภายใต้แบรนด์ Pakamian	29

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เดิมจังหวัดราชบุรีมีโรงงานทอผ้าขาวม้าหลายสิบแห่ง แต่เมื่อยุคหนึ่งความนิยมในการใช้ผ้าขาวม้าลดลง เนื่องจากผ้าขาวม้านิยมเพียงเฉพาะในคนชนบทที่มีอายุ สำหรับใช้สอยในชีวิตประจำวันเท่านั้น ทำให้โรงงานบางแห่งเปลี่ยนไป ทำผ้าชนิดอื่นหรือทำธุรกิจอื่น เช่น ทอถุงพลาสติกอุตสาหกรรม ทอผ้าไหม หรือผลิตผ้าทอสีพื้นซึ่งใช้เครื่องจักรที่ทอได้เร็วกว่าและมีกำไรต่อผืนมากกว่าการทอผ้าขาวม้า และขายเครื่องจักรแบบฟุ้งกระสวยดั้งเดิม ไปจนหมด ปัจจุบันจึงเหลือโรงงานทอผ้าขาวม้าในจังหวัดราชบุรีไม่ถึง 10 แห่งเท่านั้น

ทุกวันนี้ผ้าขาวม้าสามารถขายได้ตามฤดูกาล ช่วงที่สามารถขายผ้าขาวม้าได้ดีที่สุดคือระหว่างเดือนธันวาคม-เมษายน ซึ่งเกี่ยวข้องกับเทศกาลสำคัญ ทั้งปีใหม่และสงกรานต์ แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยที่ยังคงซื้อหาผ้าขาวม้าสำหรับใช้สอย เป็นของฝากหรือนำไปร่วมงานบุญเหมือนเช่นในอดีต

“โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ” นับว่าเป็นโรงงานทอผ้าขาวม้าที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดราชบุรี เมื่อเทียบจากจำนวนเครื่องทอผ้าที่มีถึง 172 เครื่อง โดยรับซื้อเครื่องจักร ที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าขาวม้าเก่าจากโรงงานผ้าขาวม้าแถบภาคเหนือและภาคอีสาน ที่ทยอยปิดตัวมาเรื่อยๆ ปัจจุบันโรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญยังคงขยายโรงงานเพิ่มเติม และสร้างโรงงานสำหรับทอผ้าขาวม้าเพื่อแปรรูป เป็นของพรีเมียมต่างๆ เช่น หมอน ตุ๊กตา ผ้าพันคอ สมุดโน้ต เป็นต้น ในนามแบรนด์ Pakamian โดยเฉพาะ

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยแห่งความอยู่รอดของการประกอบธุรกิจโรงงานทอผ้าขาวม้าจากโรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ เพื่อเป็นแนวทางการดำรงรักษาไว้ซึ่งการทอผ้าขาวม้าซึ่งเป็นผ้าไทยที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งให้ไม่สูญหายไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อระบุปัจจัยความสำเร็จในการ ดำรงกิจการ โรงงานทอผ้าขาวม้าให้อยู่รอดและแข่งขันได้ในยุคปัจจุบัน ของ โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ จังหวัดราชบุรี
2. เป็นแนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ โรงงานทอผ้าขาวม้าสำหรับนำไปประยุกต์ปฏิบัติตาม ให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษา เฉพาะ การประกอบธุรกิจ และปัจจัยความสำเร็จของการ ทอผ้าขาวม้าของ โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ จังหวัดราชบุรี และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง โดยตรงกับ โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ โดยเฉพาะ เพื่อค้นหาปัจจัยต่างๆในการดำรงอยู่ ของกิจการ โรงงานทอผ้าขาวม้าให้อยู่รอดและแข่งขันได้

วิธีการศึกษาและกรอบการวิเคราะห์

การวิจัยฉบับนี้ใช้การเก็บข้อมูลจากการ แหล่งข้อมูลเบื้องต้น การเยี่ยมชมโรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ และใช้การ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการวิเคราะห์การ สัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาถึงปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจทอผ้าขาวม้าของ โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ

เก็บข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาเอกสารต่างๆ ได้แก่ เอกสารการวิจัย บทความ วารสาร และหนังสือต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าขาวม้า และ โรงงานทอผ้าขาวม้า เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐาน ที่มาของการทอผ้าขาวม้า การบริหารจัดการ โรงงานทอผ้าขาวม้า และการทำการตลาด

ข้อมูลทฤษฎี

เยี่ยมชม โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จังหวัดราชบุรี เพื่อให้เห็นภาพรวมถึงรู้จักการทอผ้าขาวม้าเพิ่มมากขึ้น และทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยนี้ต้องการสื่อแนวทางอันเป็นประโยชน์แก่โรงงานทอผ้าขาวม้าอื่นๆในประเทศไทยที่ต้องการแนวทางสำหรับนำไปประยุกต์ใช้กับกิจการทอผ้าขาวม้าของตนเพื่อความอยู่รอดและคงอยู่อย่างยั่งยืน ทำให้สืบสานการมีอยู่ของผ้าขาวม้า ซึ่งเป็นหนึ่งในผ้าไทยที่ใช้มาตั้งแต่โบราณให้ถึงรุ่นลูกหลานได้รู้จักและใช้ประโยชน์ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผ้าขาวม้าและวิวัฒนาการการทอผ้าขาวม้า

ผ้าขาวม้า ถือได้ว่าอยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน โดยนิยมใช้กันทั่วไป โดยเฉพาะตามชนบท คนไทยใช้ผ้าขาวม้ากับกิจกรรมแทบทุกอย่างในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นใช้นั่ง อาบน้ำ เช็ดทำความสะอาดร่างกาย ใช้แทนผ้าปูที่นอน โปกศรีษะ คาดเอว ปูรองนั่ง ผูกเปลเด็ก ใช้แทน ยาม ฯลฯ นับได้ว่าเป็นผ้าสารพัดประโยชน์อย่างแท้จริง

ผ้าขาวม้า ไม่ใช่คำไทยแท้ แต่เป็นภาษาเปอร์เซีย ที่มีคำเต็มว่า "กามาร์บันด์" (Kamar band) "กามาร์" หมายถึง เอว หรือ ท่อนล่างของร่างกาย "บันด์" แปลว่า พัน รัด หรือ คาด เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกัน จึงหมายถึง เข็มขัด ผ้าพัน หรือ คาดสะเอว คำว่า "กามาร์บันด์" ยังปรากฏอยู่ในภาษาอื่นๆ อีก เช่น ภาษามลายู มีคำว่า "กามาร์บัน" (Kamarban) ภาษาฮินดีมีคำว่า "กามาร์บันด์" (Kamar band) และ ในภาษาอังกฤษมีคำว่า "คัมเมอร์บันด์" (Commer band) หมายถึง ผ้ารัดเอว ในชุดทักซิโด (Tuxedo) ซึ่งเป็นชุดสำหรับออกงานราตรีสโมสร

อย่างไรก็ตาม ‘ผ้าขาวม้า’ ยังมีที่มาจากชื่อต่าง ๆ นานา เช่น เดิมเป็นผ้าขาว ใช้ปูหลังม้า รองก้นคนขี่, เป็นผ้าขาว ซึ่งพระสิทธัตถะประทานแก่นายม้าชื่อว่า ฉันท์ เมื่อครั้งเสด็จออกพิเนสกรรม หรือกรณีที่เจ้านายออกตรวจเยี่ยมความทุกข์สุขของราษฎร เมื่อไปถึงเรือนใครเจ้าบ้านก็จะรับรองต้อนรับด้วยอาหารการกินที่ดี เสร็จแล้วก็จะเรียกให้เด็กในบ้านนำผ้าขาวออกมาให้แขกใช้

นอกจากนี้ ‘เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์’ ได้มีลายพระหัตถ์ว่าด้วยเรื่องผ้าต่าง ๆ ถึงพระยาอนุমানราชชน เมื่อ 29 ธ.ค. 2479 กล่าวถึง ‘ผ้าขาวม้า’ ตอนหนึ่งว่า “ผ้าขาวม้า ฉันเคยสืบทาที่มาราวหนึ่งแล้ว ฟังเสียงที่เรียกกันเป็นผ้าขาวม้าก็มี ผ้าชะม้าก็มี ฟังเอาไม่ได้ มีคนที่เขาไปเมืองญี่ปุ่น กลับมาเล่าคำเล่าที่ฟังเข้าที่มีอยู่คำหนึ่ง เขาว่าญี่ปุ่นแต่งตัวอย่างเท่านั้น นุ่งผ้าเดี่ยว เรียกว่า หักกะม้า แล้วจึงใส่เสื้อยาว (กิโมโน) นอก ทำให้สงสัยว่าผ้าขาวม้าจะมาแต่ภาษาญี่ปุ่นเสียดอกกระมัง”

หลักฐานที่เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าผ้าขาวม้าเป็นผ้าโบราณ ที่คนไทยใช้ประโยชน์กันมาตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 16 ซึ่งตรงกับยุคเชียงแสน ปรากฏให้เห็นจากภาพจิตรกรรมฝาผนังใน วัดภูมินทร์ จ.น่าน ที่ผู้หญิงมักนุ่งผ้าถุง ผู้ชายใช้ผ้าเคียนเอว (ผูกเอว) ซึ่งได้วัฒนธรรมมาจากไทย

ใหญ่ (ไทยใหญ่ใช้โพกศีรษะ) ส่วนไทยเรายังมุ่นมวยผมอยู่ เมื่อเห็นประโยชน์ของผ้าจึงนำมาใช้บ้าง แต่เปลี่ยนมาเป็นผ้าเคียนเอว "เคียน" เป็นคำไทย มีความหมายตามพจนานุกรม คือ พัน ผูก พาด โปก คาด คลุม เมื่อนำมารวมกับคำว่า "ผ้า" และส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น เอว จึงมีความหมายว่าเป็นผ้าสำหรับคาดเอว ซึ่งคนไทยโบราณจะรู้จัก "ผ้าเคียนเอว" มากกว่า "ผ้าขาวม้า" เนื่องจากใช้เรียกกันมาแต่โบราณ ส่วนคำว่า "ผ้าขาวม้า" มานิยมใช้เรียกกันในภายหลัง และผ้าเคียนเอวยังมีประโยชน์เมื่อเดินทางไกลจึงนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวก เช่น ใช้ห่ออาวุธ และเก็บสัมภาระในการเดินทาง ปูที่นอน นุ่งอาบน้ำ ใช้เช็ดร่างกาย เมื่อไทยใหญ่เห็นประโยชน์ของการใช้ผ้า จึงนำมาเคียนเอวตามอย่างบ้าง ประกอบกับภาพเขียนในสมุดภาพไตรภูมิสมัยอยุธยา ราวพุทธศตวรรษที่ 22 ก็ปรากฏภาพชาวโยชยานิยมใช้ผ้าขาวม้าคาดสะเอว พาดบ่า หรือนุ่งโจงกระเบนแล้วใช้ผ้าขาวม้าคล้องคอตกห้อยชายทั้งสองข้างไว้ด้านหลัง ล่วงเลยมาจนถึงแผ่นดินรัตนโกสินทร์ก็ยังคงเห็นชาวบ้านในชนบทใช้ผ้าขาวม้ามาทำประโยชน์กันมากยิ่งขึ้นในชีวิตประจำวันจนถึงปัจจุบัน

โดยประวัติผ้าขาวม้าอาจจะไม่ใช่ผ้าของคนไทย แต่ระยะเวลาที่ยาวนานกว่า 900 ปีที่ผ่านมา รูปลักษณะและลวดลายมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในอดีตผ้าขาวยังมีเพียงไม่กี่ลาย แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลง การพัฒนาลวดลายผ้าขาวม้าก็เพิ่มขึ้น การผลิตเปลี่ยนรูปแบบจากทอมือมาใช้เครื่องจักร ทำให้สามารถผลิตลายผ้าได้หลากหลายแพร่หลายไปทั่วประเทศ โดยแต่ละภาคจะมีลายทอ สี สันเส้นใยแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะทอจากฝ้าย ไหม ค้ายดิบ หรือป่าน ในบางพื้นที่ ขนาดความกว้างประมาณ 3 คืบ ยาวประมาณ 5 คืบ คุณสมบัติที่สำคัญของผ้าขาวม้าคือ เป็นผ้าทอหลายทางตรง และขวางตัดกันมีขนาดที่เหลี่ยมผืนผ้าพอเหมาะ ใช้งานได้หลากหลายสารพัดนึกยังใช้นานยังนุ่ม ซับน้ำได้ดี แห้งเร็ว ทนทานนานนับปี บางประเภทเป็นผ้าทอจากเส้นไหมราคาสูง มักใช้เป็นผ้าพาดไหล่ จนกระทั่งมีการนำผ้าขาวม้ามาเป็นชุดไทยพระราชทานชุดคาดเอว ถือเป็นจุดสำคัญที่ผ้าขาวม้าได้กลายเป็นหนึ่งในเอกลักษณ์ไทย

ด้วยความคิดสร้างสรรค์ของคนไทย ผู้การทอ ย้อมสี ประดิษฐ์ลวดลาย 'ผ้าขาวม้า' อันมีเอกลักษณ์ประจำแต่ละท้องถิ่น เป็นของดีประจำจังหวัด สร้างอาชีพและรายได้ให้ชุมชนอย่างยั่งยืน อาทิ

1. ผ้าขาวม้ากาญจนบุรี บ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง ออกแบบการทอให้ลวดลายสะดุดตายิ่งขึ้น ด้วยการเลือกใช้ไหมประดิษฐ์สีสดๆ สารพัดสี อนุรักษ์ลวดลายแบบโบราณ เช่น ลายตาจ๊ก ซึ่งมีเฉพาะที่ บ้านหนองขาว มีการทอเก็บกลายตลอดทั้งผืน และทอได้เฉพาะผู้ที่มีความชำนาญเท่านั้น จึงเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นในนาม 'ผ้าขาวม้าร้อยสี' นอกจากลายตาจ๊กแล้ว ยังมีลายอื่นๆ ได้แก่ ลายหมากรุก ลายตาจู้ ลายตาเล็ก

2. ผ้าขาวม้าพระนครศรีอยุธยา จุดเด่นคือลวดลายศิลปะสลับกันเป็น นดารางหมากรุก ประมาณครึ่งนิ้ว และมีสองสีสลับด้าน ด้านตามยาวของปลายทั้งสองข้าง ทำเป็นลายริ้วสลับสีกัน เช่น ขาวแดง แดงดำ ขาวน้ำเงิน

3. ผ้าขาวม้าชัยนาท เป็นผ้าทอด้วยไหมประดิษฐ์ โทเร และฝ้าย แต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะนิยมทอด้วยโทเร ทอเป็นลายสก๊อต ลายทางหรือลายสี่ เหลี่ยม ผ้าขาวม้าที่โดดเด่นคือของ ตำบลเนินฆ้อ อำเภอนินดา มีชื่อว่า ‘ผ้าขาวม้า 5 สี’ คือ สีแดง เหลือง ส้ม เขียว ขาว ซึ่งจะทอแบบเดียวกับผ้ามัดหมี่ คือการมัดแล้วย้อมเป็นสีต่างๆ

4. ผ้าขาวม้าลพบุรี อำเภอบ้านหมี่ จัดได้ว่าเป็นแหล่งทอผ้าพื้นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ลักษณะผ้าดั้งเดิมของอำเภอบ้านหมี่จะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพราะชาวบ้านหมี่เป็นชาวไทยพวนที่อพยพมาจากประเทศลาว ผ้าขาวม้าของที่นี่จึงเป็นผ้าที่มีลวดลาย สี สันสวยงามและเป็นผ้าทอมือที่มีความประณีตมาก

5. ผ้าขาวม้าราชบุรี ส่วนใหญ่จะทอ 2 ลวดลาย คือ ลายหมากรุกและลายตาปลา เป็นผ้าขาวม้าที่สวยงาม ราคาถูก สีไม่ตก รู้จักกันในชื่อ ‘ผ้าทอบ้านไร่’ และในปัจจุบันมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยโดยคนรุ่นใหม่ ในชื่อ ‘Pakamian’ ที่ภาคอีสาน จะเรียกผ้าขาวม้าว่า ผ้าแพร ผ้าแพรอู๋ไป ผ้าขาวม้า ซึ่งในอีสานจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ผ้าแพรขาวม้า มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสคล้ายตาหมากรุกและผ้าแพรใส่ปลาไหลหรือผ้าแพรลั่นแลนและในงานุกรมภาษาถิ่นอีสาน ก็จะเรียกว่าผ้าซัดด้าม ผ้าขาวด้ามหรือผ้าด้าม

6. ผ้าขาวม้าศรีสะเกษ ได้รับอิทธิพลมาจากลาว จะมีการทอด้วยไหมและฝ้าย ผ้าขาวม้าที่ทอด้วยผ้าไหมจะทำใน โอกาสพิเศษหรืองานพิธีสำคัญเท่านั้น จะทอเป็นลายเส้นขีดตารางหมากรุก

7. ผ้าขาวม้าสุรินทร์ ปัจจุบันมีการทอมากที่กิ่งอำเภอลำสินรินทร์ บ้านเขวาสินรินทร์ ชาวสุรินทร์มักใช้ผ้าขาวม้าในการแต่งกายประจำจังหวัด ใน พิธีกรรมที่สำคัญตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายจะมีผ้าขาวม้ามาเกี่ยวข้องเสมอ ลายผ้าขาวม้าของจังหวัดสุรินทร์เป็นผ้าลายตารางสีแดงดำ เขียว เข้ม และชาวสุรินทร์จะมีผ้าขาวม้าประจำตระกูล ผู้อาวุโสมักจะมอบผ้าขาวม้าไว้เป็นมรดกแก่ลูกหลานก่อนสิ้นบุญ

8. ผ้าขาวม้ามหาสารคาม ที่มีชื่อเสียงคือบ้านหนองหิน ตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง เอกลักษณ์โดดเด่น คือทอมือสีธรรมชาติ พัฒนาลวดลายให้ทันสมัย มีคุณภาพดีจนส่งไปจำหน่ายยังประเทศญี่ปุ่นในนาม ‘ศิลาภรณ์’ และยังแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า ผ้าห่ม เป็นต้น

9. ผ้าขาวม้าขอนแก่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความวิจิตรพิสดารตระการตา ผสมผสานความคิดสร้างสรรค์เป็นลายเฉพาะของผ้าขาวม้าจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นลาย ‘หมึกง’ อันเป็น

ต้นแบบและเป็นลายเก่าแก่ของผ้าเมืองขอนแก่น เน้นที่สีม่วง แดง เขียว ซึ่งจัดเป็นสีดั้งเดิมของผ้าขาวม้าขอนแก่น และทำการทอ ลักษณะแบบ 3 ตะกอจึงทำให้ผ้าหนาเนื้อแน่นภาคเหนือ เรียกผ้าขาวม้าว่า ผ้าหัว ผ้าตะโค้งหรือตาโค้ง ซึ่งหมายถึงผ้าลายตาราง ผ้าเตี่ยว

10. ผ้าขาวม้าแพร์ พบในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอสูงเม่น อำเภอสอง และอำเภอร่องขวาง การทอลักษณะแบบ ‘จก’ ที่บริเวณของผ้าขาวม้าด้วย เรียกว่า ‘ผ้าขาวม้ามีเชิง’ เชิงของผ้าขาวม้าจะมีเทคนิคการจกตลอดลายเพิ่มเติมเข้าไปในตัวผ้า ส่วนใหญ่จะเป็นลายหมากรุกหรือตลอดลายเรขาคณิตทั่วไป ส่วนลายที่จกจะเป็นลายสัตว์ตามคตินิยมความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละกลุ่มชน เช่น ลายนก ลายช้าง ลายม้า เป็นต้น

11. ผ้าขาวม้าน่าน การทอผ้าของชาวน่านมีมาตั้งแต่บรรพบุรุษตั้งปรากฏภาพฝาผนังในวัดภูมินทร์ จะเรียกกันว่า ‘ผ้าตะโค้ง’ ส่วนมากมักนิยมทอด้วยฝ้าย เส้นฝ้ายนั้นทำเองตั้งแต่ปั่นฝ้าย ย้อมสีจากเปลือกไม้กัลลัด ไม้ประดู่ มะเกลือ ใบสัก เป็นต้น เดิมจะนิยมทอผ้าขาวม้าเป็นสีแดงดำ ซึ่งเป็นสีดั้งเดิม แต่ปัจจุบันนิยมทอผ้าขาวม้าให้มีสีคลาสสิกมากยิ่งขึ้น โดยเน้นสีเขียว ฟ้า น้ำตาล เป็นสีที่กลมกลืนกับธรรมชาติบริเวณชายฝ้ามักจะจกลายช้าง ลายม้า ลายเจดีย์ ลายขกดอก ตลอดลายที่ทอเน้นเกี่ยวกับความเชื่อ ความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ใช้

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ Creative Economy (CE) มีความหมายที่หลากหลายแนว เช่น การสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ หรือ แนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพยากรปัญญา ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยี /นวัตกรรมสมัยใหม่ มีการแบ่งประเภทกันดังนี้

1. ประเภทมรดกทางวัฒนธรรม (Heritage or Cultural Heritage)

เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และสภาพสังคม

2. ประเภทศิลปะ (Arts)

เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศิลปะ และวัฒนธรรม

3. ประเภทสื่อ (Media)

เป็นกลุ่มสื่อผลิตงานสร้างสรรค์ที่สื่อสารกับคนกลุ่มใหญ่

ตาราง 2.1 แสดงขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์แยกตามประเภทกลุ่ม

ประเภท	กลุ่มย่อย	รายละเอียดของขอบเขต
การสืบทอดทางวัฒนธรรม (Heritage)	งานฝีมือและหัตถกรรม (Crafts)	ผลิตภัณฑ์งานจิตรกรรม ตักทอง เครื่องใช้ในการเดินทางจากหนัง ผลิตภัณฑ์ในครัวเรือนจากไม้ ดอกไม้ไม่มีประดิษฐ์ เขรามิกที่ใช้วิธีผลิตด้วยมือ เครื่องประดับ โลหะมีค่า เพชร พลอยเจียรในหรือเพชรร่วง
	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural and Heritage Tourism)	การท่องเที่ยวที่มุ่งเรียนรู้จากวัฒนธรรมและมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดโลกทัศน์ใหม่ๆ ที่กว้างไกล จากการมีประสบการณ์ในแหล่งวัฒนธรรมที่คงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
	การแพทย์แผนไทย (Thai Traditional Medicine)	ยาไทย ยาสมุนไพร นวดแผนไทย การผดุงครรภ์ อุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ไทย โดยอาศัยความรู้หรือตำราที่ได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมา
	อาหารไทย (Thai Food)	อาหารที่มีการผสมผสานกับวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนไทยในแต่ละท้องถิ่น เช่น อาหารพื้นเมือง ชนบทไทย อาหารในงานเทศกาล เป็นต้น
ศิลปะ (Arts)	ศิลปะการแสดง (Performing arts)	การจัดกิจกรรม บริการ ทางศิลปะการแสดง และ บริการทางด้านมหรสพ เช่น ละคร เวที ดนตรี ละครเวทีต่างๆ
	ทัศนศิลป์ (Visual arts)	งานจิตรกรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย และงานประติมากรรม
สื่อ (Media)	การพิมพ์และสื่อการพิมพ์ (Publishing)	การทำสำเนาสิ่งพิมพ์ สำเนาฉบับบันทึกข้อมูลรวมถึงการบริการที่เกี่ยวข้องกับการพิมพ์อื่นๆ เช่น การเรียงพิมพ์ การแกะแม่พิมพ์ และการเข้าเล่ม การพิมพ์หนังสือ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โบปปลิว ปฏิทิน สิ่งพิมพ์ต่างๆ และการบริการทางการพิมพ์อื่นๆ
	การกระจายเสียง (Broadcasting)	การกระจายเสียงทางโทรทัศน์ การกระจายเสียงทางวิทยุ และการบริการทางการกระจายเสียง สถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ และห้องส่งซึ่งดำเนินการหลักเกี่ยวกับการผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์ทุกประเภท เช่น รายการบันเทิง รายการเพื่อส่งเสริมการศึกษา รายการข่าว กีฬา พยากรณ์อากาศ สัมภาษณ์บุคคล ฯลฯ โดยเป็นการสดหรือบันทึกลงแถบบันทึกในสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่และกระจายเสียง รวมถึงการขยายให้เข้า เก็บรักษาเพื่อการกระจายเสียงหรือแพร่ภาพ และการนำกลับมาแพร่ภาพซ้ำ
	ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film & Video)	การบริการ การผลิตหรือจำหน่ายภาพยนตร์และแถบวีดิทัศน์ รวมทั้งการจำหน่ายหรือให้เช่าฟิล์มและแถบวีดิทัศน์ สถานประกอบการที่ดำเนินการหลักเกี่ยวกับการขายหรือให้เช่าภาพยนตร์ หรือ แถบวีดิทัศน์แก่อุตสาหกรรมอื่น ซึ่งมีใช้เป็นการจำหน่ายให้แก่สาธารณชนทั่วไป รวมถึงการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกัน
	ดนตรี (Music)	การบันทึกเสียง การทำซ้ำ และเครื่องดนตรี
งานสร้างสรรค์แบ่งตามลักษณะของงาน (Functional creations)	งานออกแบบ (Design)	การผลิตและขายเฟอร์นิเจอร์ การตกแต่งภายใน เครื่องครัว เครื่องแก้ว ของเล่นต่างๆ การออกแบบกราฟิกที่ออกแบบบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งบริการออกแบบต่างๆ ยกเว้นการผลิตและขายเครื่องแต่ง เสื้อผ้าจากผ้ากึ่งที่ผลิตขึ้นเอง และเครื่องสวมสำหรับกีฬา
	แฟชั่น (Fashion)	การผลิตเครื่องแต่งกาย การออกแบบ จัดทำตัวอย่าง จัดเตรียมการผลิต การขายเครื่องแต่งกายสำเร็จรูป และการรับจ้างตัดเสื้อ ให้ลูกค้า ยกเว้น การผลิตเสื้อผ้าจากผ้ากึ่งที่ผลิตขึ้นเอง และเครื่องสวมสำหรับกีฬา
	งานโฆษณา (Advertising)	การดำเนินงานกิจกรรมเกี่ยวกับการโฆษณา ทั้งทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบันเทิง สื่อบันทึกเสียงอื่นๆ และงานออกแบบงานโฆษณา งานบริการทางการโฆษณาและ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง
	สถาปัตยกรรม (Architecture)	การดำเนินงานเกี่ยวกับการก่อสร้างทั่วไป การก่อสร้างเฉพาะงาน และงานวิศวกรรมโยธา การต่อเติมดัดแปลง การก่อสร้างลักษณะชั่วคราว การซ่อมแซม งานวิศวกรรมโยธา ซึ่งงานดังกล่าวสามารถดำเนินการด้วยตนเอง หรือโดยได้รับค่าธรรมเนียม ต่อมแทนหรือโดยการทำสัญญาจ้างงานบางส่วน ทั้งหมดหรือทำสัญญารับช่วงกิจกรรมด้านสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม รวมถึงการบริหารโครงการงานก่อสร้าง ออกแบบก่อสร้าง จัดประเภทบริการทางสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และการให้คำปรึกษาทางเทคนิคที่เกี่ยวข้อง
	ซอฟต์แวร์ (Software)	ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ทั้งการใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อื่น เช่น โทรศัพท์มือถือ และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ โดยไม่รวมถึงงานแอนิเมชันและเกมส์

ที่มา : <http://creativeokmd.com>

ประเภทสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มการออกแบบ

กลุ่ม New Media (เช่น ซอฟต์แวร์ และเนื้อหาดิจิทัล)

กลุ่มบริการทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative Services) เช่น บริการทางโยชนานันทนาการ งานวิจัยและพัฒนา

ประเทศไทยมีวัตถุดิบที่สามารถพัฒนาขึ้นเป็นสินทรัพย์สร้างสรรค์ (Creative Assets) อยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นในด้านรูปธรรมหรือนามธรรม ซึ่งสามารถนำไปสร้างเสริม CE ได้เป็นอย่างดี ในด้านรูปธรรม เรามีพระบรมมหาราชวัง พระแก้วมรกต พระพุทธรูปทองคำพระราชนัดดา วัดวาอาราม เรือสุพรรณหงส์ อาหารไทย รำไทย นวดไทย ข้าวไทย ผลไม้ไทย ผ้าไหมไทย สุนัขพันธุ์ไทยหลังอาน ฯลฯ แหล่งท่องเที่ยว เช่น อุทยาน สุโขทัย เชียงใหม่ ภูเก็ต พัทยา เขาพระวิหาร เมืองโบราณ ฟาร์มจระเข้ ฯลฯ ในด้านนามธรรม เรามีเรื่องราวของ Siamese Twins อิน-จัน (คำว่า Siamese สามารถช่วยสร้าง CE ได้เป็นอย่างดีเพราะฝรั่งรู้จัก Siamese Twins/ Siamese Cats แต่ส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าเป็นประเทศไทยกับสยามเป็นประเทศเดียวกัน บ้างก็นึกว่า Thailand คือ Taiwan) สะพานข้ามแม่น้ำแคว เขาตะปู (ในตอนที่ของภาพยนตร์ 007 James Bond) ฯลฯ วัตถุดิบเหล่านี้กำลังรอคอยการพัฒนา เพื่อเป็นปัจจัยในการสร้างอุตสาหกรรม (Creative Industries) หัวใจสำคัญของการพัฒนาคือ ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Ideas) ทั้งนี้ ความคิดสร้างสรรค์ เกิดจากการมีทักษะในการคิด (Thinking Skills) และการมีความคิดริเริ่ม (Originality) ซึ่งต้องมีการเรียนการสอน ฝึกฝนกันอย่างจริงจัง

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

กรณีศึกษา : โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ การอยู่รอดของโรงงานทอผ้าขาวม้าในยุคปัจจุบัน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในรูปแบบการสัมภาษณ์ โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การเก็บข้อมูลเบื้องต้น

เก็บข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาเอกสารต่างๆ ได้แก่ เอกสารการวิจัย บทความ วารสาร และหนังสือต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าขาวม้า และ โรงงานทอผ้าขาวม้า เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐาน ที่มาของการทอผ้าขาวม้า การบริหารจัดการ โรงงานทอผ้าขาวม้า และการทำการตลาด จากนั้นได้เยี่ยมชม โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ จังหวัดราชบุรี เพื่อให้เห็นภาพและรู้จักการทอผ้าขาวม้าเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ โดยเฉพาะ

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน ได้แก่

ผู้บริหาร โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ	จำนวน	2	คน
พนักงาน โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ	จำนวน	2	คน
นายหน้าขายเครื่องจักรสำหรับทอผ้าขาวม้ามือสอง	จำนวน	1	คน
ลูกค้า โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ	จำนวน	2	คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง คำถามแต่ละข้อมีลักษณะเป็นปลายเปิดและยืดหยุ่น ซึ่งมีการจัดทำร่างประเด็นในการสัมภาษณ์หรือแนวทางที่ใช้ในการตั้งคำถาม เพื่อค้นหาปัจจัยที่ทำให้โรงงานทอผ้าขาม้ายิ่งเจริญอยู่รอด และปัจจัยที่ทำให้โรงงานทอผ้าขาม้าแห่งอื่นปิดตัวไป

ร่างประเด็นในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยชื่อ-สกุล ที่อยู่ อาชีพ
2. ทักษะเกี่ยวกับโรงงานทอผ้าขาม้า/ผ้าขาม้าในยุคปัจจุบัน เช่น จุดเริ่มต้นการทำธุรกิจเกี่ยวกับผ้าขาม้า การทำธุรกิจโรงงานทอผ้าขาม้า/ผ้าขาม้าในยุคปัจจุบัน การตลาดของโรงงานทอผ้าขาม้า/ผ้าขาม้า เป็นต้น
3. การเลิกทำธุรกิจโรงงานทอผ้าขาม้าของโรงงานในอดีต
4. อนาคตของโรงงานทอผ้าขาม้า /ผ้าขาม้า เช่น วิธีการอยู่รอดของโรงงานทอผ้าขาม้า/ผ้าขาม้า แนวทางการพัฒนาผ้าขาม้าให้แพร่หลายในอนาคต เป็นต้น
5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆสำหรับผู้ที่ต้องการเข้ามาทำธุรกิจหรือผู้ที่กำลังเนินธุรกิจเกี่ยวกับโรงงานทอผ้าขาม้า/ผ้าขาม้า

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยทั้งหมดมาจำแนก จัดระบบข้อมูล แยกองค์ประกอบ ทำให้เกิดความเชื่อมโยงเพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปอุปนัย (Inductive) คือการจำแนกข้อมูลโดยใช้ประสบการณ์ของผู้วิจัย แล้วนำข้อมูลที่ได้จากหลายๆแหล่งมาเปรียบเทียบเพื่อหาข้อสรุป ซึ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. การถอดเทปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างละเอียด จัดบันทึกข้อมูลต่างๆ และอ่านผลการถอดเทปจากการสัมภาษณ์อย่างละเอียด และทำการแบ่งวรรคของข้อมูลเป็นประเด็นต่างๆ เพื่อให้ง่ายต่อการนำข้อมูลมาวิเคราะห์
2. การให้รหัสแบบเปิด (Open-Coding) จากประเด็นข้อมูลแต่ละบทสัมภาษณ์ที่ได้แบ่งวรรคไว้ โดยเป็นการกำหนดรหัสแบบกว้าง เพื่อให้ง่ายในการเชื่อมโยงลำดับความคิด โดย

คณะผู้วิจัยหาคำหรือประโยคที่มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่ทำ เพื่อจำแนก และจัดกลุ่มของข้อมูล

3. การให้รหัสแนวคิดที่สัมพันธ์กัน (Axial-Coding) เป็นการจัดกลุ่มข้อมูลที่ให้รหัสแบบเปิด (Open-Coding) ที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน และประมวลผลว่ารหัสใดบ้างที่มีสาระสำคัญเหมือนกัน จึงได้รวมรหัสทั้งหมดเข้าด้วยกันอีกครั้ง แล้วนำมาจัดเรียงใหม่ เพื่อให้เกิดความกระชับมากขึ้นจนกลายเป็นรหัสแนวคิดที่สัมพันธ์กัน 2 (Axial-Coding 2) จากนั้นรวบรวมรหัสตามแนวคิดที่สัมพันธ์กัน 1 (Axial-Coding 1) และรหัสตามแนวคิดที่สัมพันธ์กัน 2 (Axial-Coding 2) ของแต่ละบทสัมภาษณ์เชิงลึกและจำแนกออกเป็นหัวข้อหลัก และหัวข้อย่อยที่สัมพันธ์กันเพื่อมาวิเคราะห์สรุปเนื้อหาและตรวจสอบแก้ไขต่อไป

4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผล

5. นำแนวคิดที่ได้มาสร้างบทสรุปออกมาในรูปแบบของแนวทางการทำให้โรงงานทอผ้าชาวมา้อูร์รอดในยุคปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

กรณีศึกษา : โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ การอยู่รอดของโรงงานทอผ้าขาวม้าในยุคปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุปัจจัยความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงงานทอผ้าขาวม้าให้อยู่รอดและแข่งขันได้ในยุคปัจจุบัน ของโรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จังหวัดราชบุรี และเพื่อเป็นแนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการโรงงานทอผ้าขาวม้าสำหรับนำไปประยุกต์ปฏิบัติตาม ให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ โดยการค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือทางวิชาการ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงเยี่ยมชมโรงงานทอผ้าขาวม้า ยังเจริญ จังหวัดราชบุรี และข้อมูลทุติยภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน เป็นผู้บริหาร โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญจำนวน 2 คน พนักงานโรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จำนวน 2 คน นายหน้าขายเครื่องจักรสำหรับทอผ้าขาวม้ามือสองจำนวน 1 คน และลูกค้าโรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จำนวน 2 คน ผลการศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลให้โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จังหวัดราชบุรีอยู่รอดและแข่งขันได้ในยุคปัจจุบัน ได้แก่

1. กระแสการอนุรักษ์ผ้าไทย

การนำผ้าขาวม้ามาใช้ประดับตกแต่งสถานที่จัดการแสดง เช่นการแสดงคอนเสิร์ต “มันใหญ่มาก” ปี 2554-ปัจจุบัน เป็นต้น การนำผ้าขาวม้ามาเป็น ชิมการจัดงานสงกรานต์ “เมษาผ้าขาวม้าครองโลก” ที่สยามสแควร์ปี 2555 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพแก่ชุมชนโดยศูนย์ศิลปาชีพตามโครงการในพระราชดำริ เหล่านี้เป็นการสร้างกระแสทำให้ผ้าขาวม้าซึ่งเป็นหนึ่งในผ้าไทยที่มีใช้มาแต่โบราณได้ถูกกล่าวถึงและมีคนเห็นความสำคัญเป็นที่รู้ จัก โดยเฉพาะในกลุ่มคนเมืองและคนรุ่นใหม่ ๆ มากขึ้น

2. ผู้บริหารโรงงาน

คณะผู้บริหาร โรงงานมีการสืบทอดกิจการและภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง โรงงานรวมถึงสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่างๆจากผ้าขาวม้าให้เข้ากับยุคสมัยไม่ย่ำอยู่ที่เดิม มีการวางกลยุทธ์และมุ่งเดินหน้าพาโรงงานไปสู่จุดหมายที่วางไว้อย่างเป็นขั้นตอน ทั้งการปรับปรุงขั้นตอนการทำงานมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบโดยการลดต้นทุนแต่ยังทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดีขึ้น มีการวางกลยุทธ์ทางการขายและการตลาดเพื่อให้โรงงานยังคงมีกำไรและสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ต่อไป

3. เครื่องมือและอุปกรณ์

โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญนับได้ว่ามีอุปกรณ์เครื่องจักรครบครันและมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ทำให้รองรับยอดของสินค้าได้ในระดับดี พนักงานและผู้บริหาร โรงงานมีการสังเกต ทดลอง และปรับปรุงการผลิตทั้งวัสดุอุปกรณ์และเครื่องจักรให้มีประสิทธิภาพคงที่ และลดต้นทุนการผลิต เช่น การทดลองทอผ้าหลายๆแบบกับเครื่องจักร เพื่อให้เครื่องจักรทำงานด้วยกำลังสูงสุด โดยปรับกลไกต่างๆที่เครื่องจักรและวัตถุดิบคือหลักคือเส้นด้าย เป็นต้น

4. พนักงาน

แรงจูงใจที่สำคัญของพนักงานทอผ้าที่ โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ คือ รายได้ เนื่องจากพนักงานส่วนใหญ่มีภาระต้องใช้จ่าย โรงงานจึงมีนโยบายเพิ่มแรงจูงใจพนักงาน โดยเฉพาะพนักงานทอผ้าที่เป็นหัวใจหลักของโรงงานด้วยการให้ incentive ตามจำนวนผ้าที่ทอ และมีการยืดหยุ่นเวลาทำงานจากเดิมเริ่มงาน 8:00 น. – 18:00 น. วันจันทร์ ถึงเสาร์ เป็น 6:00 น. – 20:30 น. วันจันทร์ ถึงเสาร์และเพิ่มวันอาทิตย์เว้นอาทิตย์ โดยเวลาที่เพิ่มจากเดิมแล้วแต่ความสมัครใจของพนักงานแต่ละคน ซึ่งพนักงานทอผ้าส่วนใหญ่ซึ่งมีอุปนิสัยขยันเป็นทุนเดิมอยู่แล้วยินดีที่จะทำงานเพิ่มเพื่อให้ตนได้รับ incentive เพิ่ม พนักงานที่โรงงานยังมีการแนะนำเพื่อน หรือบุตรหลานให้มาฝึกงานและทำงานพิเศษที่โรงงาน ทำให้โรงงานไม่ประสบปัญหาขาดแคลนพนักงานเช่น โรงงานแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่หลายโรงงานปิดตัวลงเนื่องจากหาพนักงานไม่ได้ และมีปัญหาพนักงานมีอัตราการเปลี่ยนงานสูงทำให้ขาดช่างผู้ชำนาญการ โดยเฉพาะช่างทอผ้า

5. ลูกค้า

การรักษาฐานลูกค้าประจำไว้ ทั้งลูกค้าดั้งเดิมได้แก่ลูกค้าซื้อส่งและซื้อปลีกผ้าชิ้น และขยายฐานลูกค้าไปยังลูกค้าใหม่ได้แก่ลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าขาวม้าภายใต้แบรนด์

Pakamian โดยที่โรงงานได้ขยายฐานลูกค้าทั้งลูกค้ากลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานในประเทศไทยและต่างประเทศ ในขณะที่โรงงานทอผ้าขาวม้าบางแห่งที่ปิดตัวไปและโรงงานทอผ้าขาวม้าที่ดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังดำเนินกลยุทธ์ทางการขายแบบโบราณคือขายส่งร้านขายผ้าด้วยการติดต่อลูกค้าเจ้าเดิมแบบออฟไลน์ และไม่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆให้สู่ท้องตลาดให้มากขึ้น หรือการขยายตลาดใหม่รองรับสินค้าเลย

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าสิ่งสำคัญที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่และการประสบความสำเร็จของการประกอบธุรกิจโรงงานทอผ้าขาวม้า มี 3 ประการ ได้แก่

1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร โดยมีการนำความคิดเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้กับธุรกิจโรงงานทอผ้าขาวม้า และผู้บริหารจะต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้โรงงานทอผ้าขาวม้าสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
2. การบริหารจัดการคน ตอบสนองความต้องการของพนักงานส่วนใหญ่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะลูกค้า เพื่อให้การดำเนินกิจการราบรื่นต่อเนื่องและมีจุดบกพร่องน้อยที่สุด
3. การบริหารจัดการโรงงาน การจัดการกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาเกี่ยวกับผ้าขาวม้าให้คงอยู่ เป็นกระแสนิยมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งเก็บรวบรวมความรู้ของผ้าไทยให้เป็นระบบ ให้คนรุ่นหลังสืบค้น สนใจและสานต่อให้ยั่งยืน

การประกอบธุรกิจโรงงานทอผ้าขาวม้าส่วนใหญ่ยังเป็นในรูปแบบอุตสาหกรรมครอบครัว การมองอนาคตให้โรงงานดำรงอยู่ในอนาคต จะต้องมีการวางกลยุทธ์อย่างดีไม่ใช่เพียงเพื่อดำรงอยู่ แต่ยังต้องวางแผนให้ธุรกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอแนะนำ ให้สัมภาษณ์โรงงานทอผ้าขาม้าอื่นๆ ในภาคเหนือ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและหาข้อสรุปเพื่อ เป็นแนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ โรงงานทอผ้าขาม้าอื่นๆ โดยเฉพาะ โรงงานผลิต ผ้าขาม้าในชุมชนต่าง สำหรับนำไปประยุกต์ปฏิบัติตาม ให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

กรณีศึกษา : โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ การอยู่รอดของโรงงานทอผ้าขาวม้าในยุคปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุปัจจัยความสำเร็จในการสืบทอดกิจการโรงงานทอผ้าขาวม้าให้อยู่รอดและแข่งขันได้ในยุคปัจจุบัน ของโรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จังหวัดราชบุรี และเพื่อเป็นแนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการโรงงานทอผ้าขาวม้าสำหรับนำไปประยุกต์ปฏิบัติตาม ให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ โดยการค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือทางวิชาการ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงเยี่ยมชมโรงงานทอผ้าขาวม้า ยังเจริญ จังหวัดราชบุรี และข้อมูลทุติยภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน เป็นผู้บริหาร โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญจำนวน 2 คน พนักงานโรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จำนวน 2 คน นายหน้าขายเครื่องจักรสำหรับทอผ้าขาวม้ามือสองจำนวน 1 คน และลูกค้าโรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จำนวน 2 คน ผลการศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลให้โรงงานทอผ้าขาวม้ายังเจริญ จังหวัดราชบุรีอยู่รอดและแข่งขันได้ในยุคปัจจุบัน ได้แก่

1. กระแสการอนุรักษ์ผ้าไทย

การนำผ้าขาวม้ามาใช้ประดับตกแต่งสถานที่จัดการแสดง เช่นการแสดงคอนเสิร์ต “มันใหญ่มาก” ปี 2554-ปัจจุบัน เป็นต้น การนำผ้าขาวม้ามาเป็น ชีวมารจัดงานสงกรานต์ “เมษาผ้าขาวม้าครองโลก” ที่สยามสแควร์ปี 2555 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพแก่ชุมชนโดยศูนย์ศิลปาชีพตามโครงการในพระราชดำริ เหล่านี้เป็นการสร้างกระแสทำให้ผ้าขาวม้าซึ่งเป็นหนึ่งในผ้าไทยที่มีใช้มาแต่โบราณได้ถูกกล่าวถึงและมีคนเห็นความสำคัญเป็นที่รู้ จัก โดยเฉพาะในกลุ่มคนเมืองและคนรุ่นใหม่ ๆ มากขึ้น

2. ผู้บริหารโรงงาน

คณะผู้บริหาร โรงงานมีการสืบทอดกิจการและภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่จะพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง โรงงานรวมถึงสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่างๆจากผ้าขาวม้าให้เข้ากับยุคสมัยไม่ย่ำอยู่ที่เดิม มีการวางกลยุทธ์และมุ่งเดินหน้าพาโรงงานไปสู่จุดหมายที่วางไว้อย่างเป็นขั้นตอน ทั้งการปรับปรุงขั้นตอนการทำงานมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบโดยการลดต้นทุนแต่ยังทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดีขึ้น มีการวางกลยุทธ์ทางการขายและการตลาดเพื่อให้โรงงานยังคงมีกำไรและสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ต่อไป

3. เครื่องมือและอุปกรณ์

โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญนับได้ว่ามีอุปกรณ์เครื่องจักรครบครันและมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ทำให้รองรับยอดของสินค้าได้ในระดับดี พนักงานและผู้บริหาร โรงงานมีการสังเกต ทดลอง และปรับปรุงการผลิตทั้งวัสดุอุปกรณ์และเครื่องจักรให้มีประสิทธิภาพคงที่ และลดต้นทุนการผลิต เช่น การทดลองทอผ้าหลายๆแบบกับเครื่องจักร เพื่อให้เครื่องจักรทำงานด้วยกำลังสูงสุด โดยปรับกลไกต่างๆที่เครื่องจักรและวัตถุดิบคือหลักคือเส้นด้าย เป็นต้น

4. พนักงาน

แรงจูงใจที่สำคัญของพนักงานทอผ้าที่ โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ คือ รายได้ เนื่องจากพนักงานส่วนใหญ่มีภาระต้องใช้จ่าย โรงงานจึงมีนโยบายเพิ่มแรงจูงใจพนักงาน โดยเฉพาะพนักงานทอผ้าที่เป็นหัวใจหลักของโรงงานด้วยการให้ incentive ตามจำนวนผ้าที่ทอ และมีการยืดหยุ่นเวลาทำงานจากเดิมเริ่มงาน 8:00 น. – 18:00 น. วันจันทร์ ถึงเสาร์ เป็น 6:00 น. – 20:30 น. วันจันทร์ ถึงเสาร์และเพิ่มวันอาทิตย์เว้นอาทิตย์ โดยเวลาที่เพิ่มจากเดิมแล้วแต่ความสมัครใจของพนักงานแต่ละคน ซึ่งพนักงานทอผ้าส่วนใหญ่ซึ่งมีอุปนิสัยขยันเป็นทุนเดิมอยู่แล้วยินดีที่จะทำงานเพิ่มเพื่อให้ตนได้รับ incentive เพิ่ม พนักงานที่โรงงานยังมีการแนะนำเพื่อน หรือบุตรหลานให้มาฝึกงานและทำงานพิเศษที่โรงงาน ทำให้โรงงานไม่ประสบปัญหาขาดแคลนพนักงานเช่น โรงงานแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่หลายโรงงานปิดตัวลงเนื่องจากหาพนักงานไม่ได้ และมีปัญหาพนักงานมีอัตราการเปลี่ยนงานสูงทำให้ขาดช่างผู้ชำนาญการ โดยเฉพาะช่างทอผ้า

5. ลูกค้า

การรักษาฐานลูกค้าประจำไว้ ทั้งลูกค้าดั้งเดิมได้แก่ลูกค้าซื้อส่งและซื้อปลีกผ้าชิ้น และขยายฐานลูกค้าไปยังลูกค้าใหม่ได้แก่ลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าขาวม้าภายใต้แบรนด์

Pakamian โดยที่โรงงานได้ขยายฐานลูกค้าทั้งลูกค้ากลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานในประเทศไทยและต่างประเทศ ในขณะที่โรงงานทอผ้าขาวม้าบางแห่งที่ปิดตัวไปและโรงงานทอผ้าขาวม้าที่ดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังดำเนินกลยุทธ์ทางการขายแบบโบราณคือขายส่งร้านขายผ้าด้วยการติดต่อลูกค้าเจ้าเดิมแบบออฟไลน์ และไม่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆให้สู่ท้องตลาดให้มากขึ้น หรือการขยายตลาดใหม่รองรับสินค้าเลย

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าสิ่งสำคัญที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่และการประสบความสำเร็จของการประกอบธุรกิจโรงงานทอผ้าขาวม้า มี 3 ประการ ได้แก่

1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร โดยมีการนำความคิดเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้กับธุรกิจโรงงานทอผ้าขาวม้า และผู้บริหารจะต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้โรงงานทอผ้าขาวม้าสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
2. การบริหารจัดการคน ตอบสนองความต้องการของพนักงานส่วนใหญ่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะลูกค้า เพื่อให้การดำเนินกิจการราบรื่นต่อเนื่องและมีจุดบกพร่องน้อยที่สุด
3. การบริหารจัดการโรงงาน การจัดการกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาเกี่ยวกับผ้าขาวม้าให้คงอยู่ เป็นกระแสนิยมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งเก็บรวบรวมความรู้ของผ้าไทยให้เป็นระบบ ให้คนรุ่นหลังสืบค้น สนใจและสานต่อให้ยั่งยืน

การประกอบธุรกิจโรงงานทอผ้าขาวม้าส่วนใหญ่ยังเป็นในรูปอุตสาหกรรมครอบครัว การมองอนาคตให้โรงงานดำรงอยู่ในอนาคต จะต้องมีการวางกลยุทธ์อย่างดีไม่ใช่เพียงเพื่อดำรงอยู่ แต่ยังต้องวางแผนให้ธุรกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอแนะนำ ให้สัมภาษณ์โรงงานทอผ้าขาม้าอื่นๆ ในภาคเหนือ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและหาข้อสรุปเพื่อ เป็นแนวทางการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ โรงงานทอผ้าขาม้าอื่นๆ โดยเฉพาะ โรงงานผลิต ผ้าขาม้าในชุมชนต่าง สำหรับนำไปประยุกต์ปฏิบัติตาม ให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ข้อมูลเบื้องต้นของโรงงานทอผ้าขาวม้ายี่งเจริญ

โรงงานทอผ้าขาวม้ายี่งเจริญ ตั้งอยู่ที่ 92 หมู่ 2 ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
ปัจจุบันมีพนักงานจำนวน 66 คน แบ่งเป็น

ผู้บริหาร	4	คน
พนักงานทอผ้า	28	คน
พนักงานห้องผ้า	9	คน
พนักงานกรอหลอด	9	คน
พนักงานจูงม้วน	3	คน
พนักงานร้อยตะกรอ	2	คน
พนักงานย้อมผ้า	2	คน
ช่างเครื่อง	5	คน
ช่างรับเหมา	5	คน
พนักงานส่งของ	1	คน

มีเครื่องทอผ้าจำนวน 172 เครื่อง กำลังการผลิตสูงสุดต่อเครื่องตามชนิดของผ้ามีดังนี้

ผ้าหนาเนื้อดี	ขนาด 90x200 ซม.	15	ผืนต่อวัน
ผ้าบ้านไรร์ดไฟ	ขนาด 80x190 ซม.	25	ผืนต่อวัน
ผ้าเชียงใหม่ 2K	ขนาด 60x160 ซม.	30	ผืนต่อวัน
ผ้าเชียงใหม่ 3K	ขนาด 75x180 ซม.	25	ผืนต่อวัน
ผ้าเชียงใหม่ 4K	ขนาด 85x200 ซม.	25	ผืนต่อวัน
ผ้าใส่ปลาไหล	ขนาด 75x180 ซม.	25	ผืนต่อวัน

รูปภาพ 4.1 ผ้าขาม้าชนิดผ้าหนาเนื้อดี สำหรับนุ่ง และตัดเย็บ

รูปภาพ 4.2 ผ้าขาม้าชนิดผ้าบ้านไร้อไฟ สำหรับนุ่ง หรือผูกเอว

รูปภาพ 4.3 ผ้าขาม้าชนิดผ้าเชียงใหม่ สำหรับผูกกรุด ผูกเรือ หรือแปรรูปเป็นผ้าพันคอ

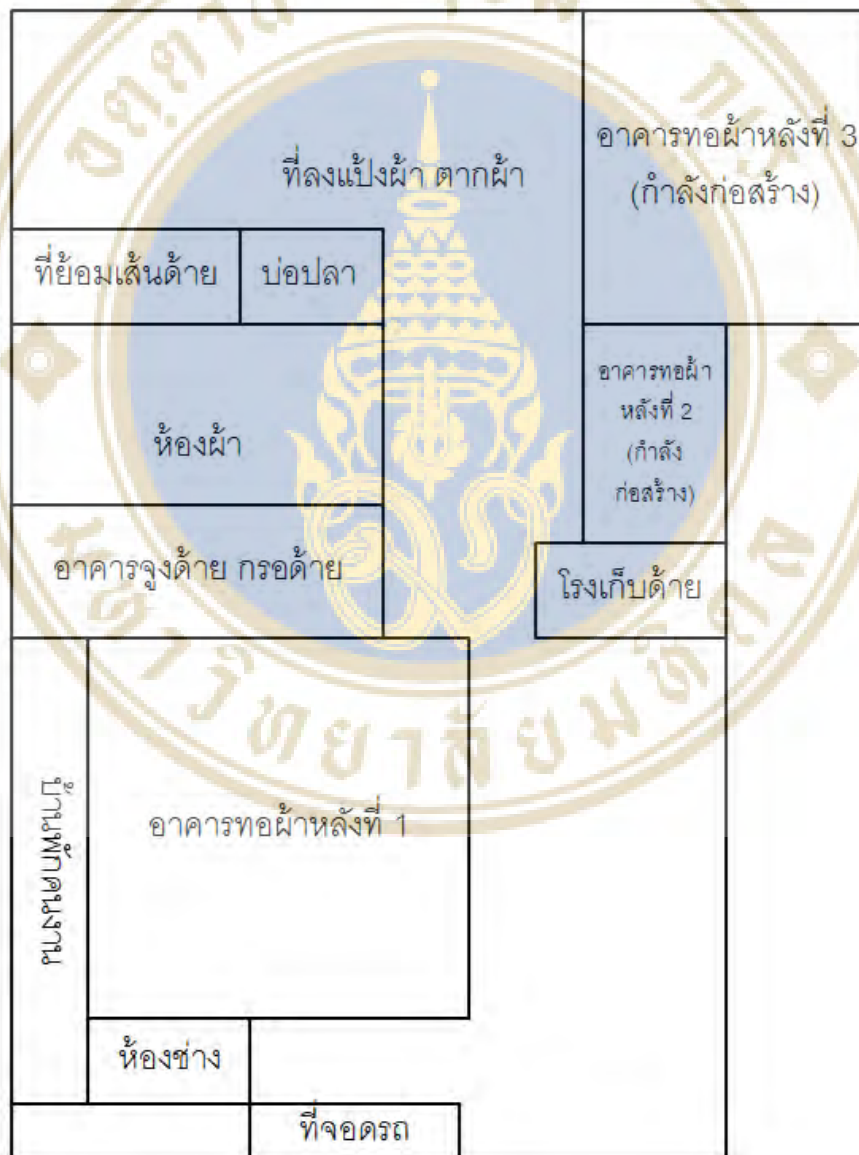

รูปภาพ 4.4 ผ้าขาม้าชนิดผ้าใส่ปลาไหล สำหรับนุ่ง หรือผูกเอว

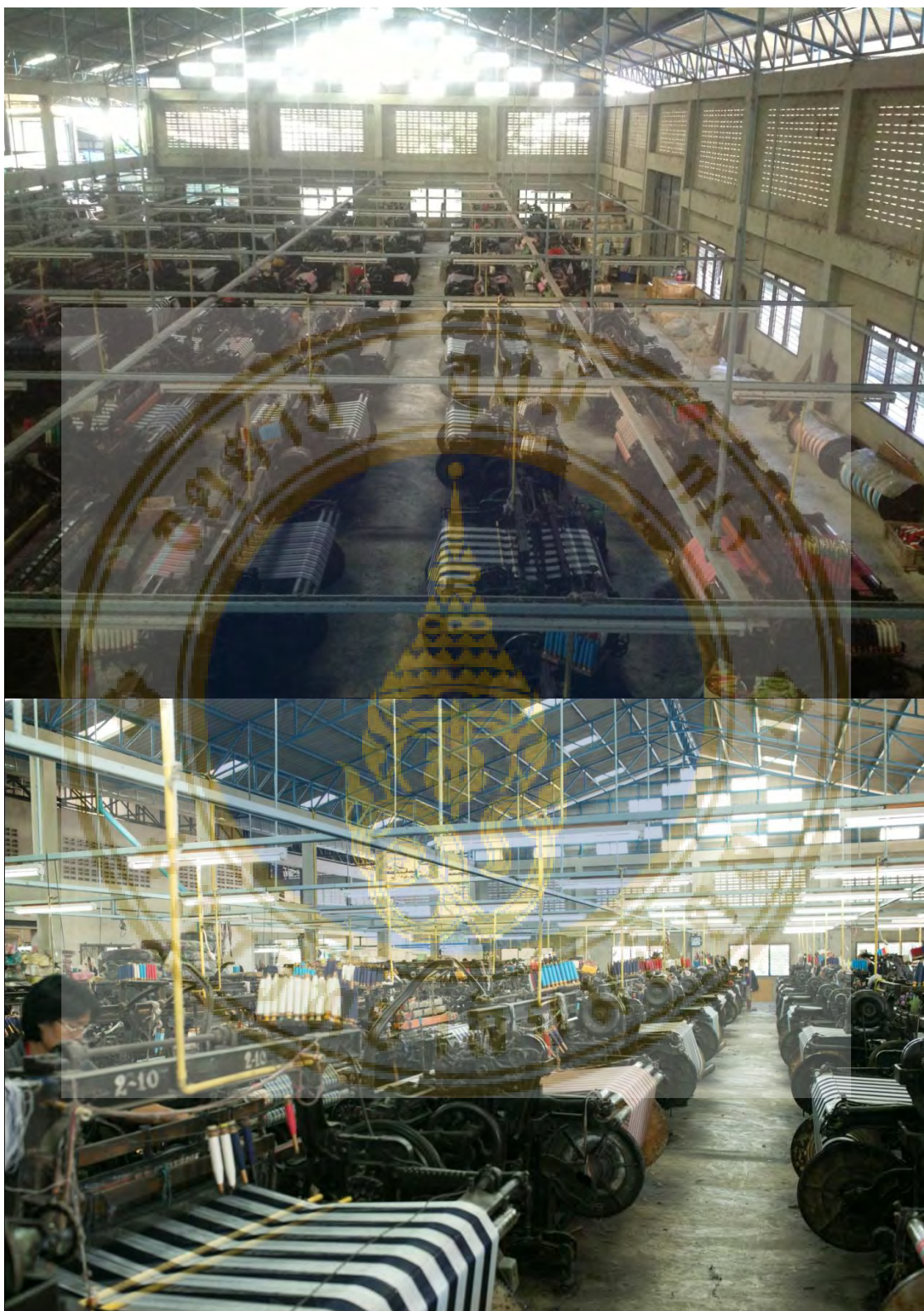
ลูกค้าของโรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ แบ่งเป็น

1. ลูกค้าซื้อผ้าชิ้น ส่วนใหญ่จะเป็นยี่ป้าตามแหล่งซื้อผ้าขายส่งต่างๆ เช่น สำเพ็ง โป้เบ๊ ซึ่งจะส่งต่อไปยังร้านผ้าที่ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคกลางต่อไป ซึ่งลูกค้ายี่ป้าประจำของโรงงานมีทั้งสิ้น 14 ร้านค้า ช่วงหลังเมื่อโรงงานเริ่มทำการตลาดผ่านเทคโนโลยีออนไลน์ จะมีลูกค้าซื้อปลีก และลูกค้าสั่งทำ จำนวนมาก

2. ลูกค้าซื้อผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าขาวม้า ในแบรนด์ชียี่ห้อ Pakamian แบ่งลูกค้าตามยอดจำหน่ายสินค้าเป็น ลูกค้าในประเทศไทย 30% และลูกค้าต่างประเทศได้แก่ประเทศญี่ปุ่นและสเปน 70%

รูปภาพ 4.5 แผนผัง โรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ จังหวัดราชบุรี

รูปภาพ 4.6 ภายในอาคารทอผ้าหลังที่ 1

รูปภาพ 4.7 อาคารทอผ้าหลังที่ 2 ที่กำลังก่อสร้าง

รูปภาพ 4.8 อาคารทอผ้าหลังที่ 3 ที่กำลังก่อสร้าง

รูปภาพ 4.9 ภายในห้องผ้า

การผลิตผ้าขาวม้ามี่มีรายละเอียดแตกต่างจากการทอผ้าทั่วไป โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ใจด้าย เป็นการนำด้ายออกมาจากม้วนพันแยกไว้แต่ละใจ ซึ่งเป็นวิธีแบบดั้งเดิม การใจด้ายต้องหมั่นตรวจสอบดูว่าเส้นด้ายสม่ำเสมอดี ไม่มีรอยคอดที่จะทำให้ด้ายขาดเร็ว ไม่มีปมปมซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการทอ ถ้ามีต้องเอาออกและต่อให้เรียบร้อย โดยโรงงานทอผ้าขาวม้ายิ่งเจริญ ใช้ด้ายเหลือใช้จากโรงงานผลิตเสื้อเชิ้ตหรือผ้าขนหนูประมาณ 30-40 เปอร์เซ็นต์ของเส้นด้ายทั้งหมด เนื่องจากการผลิตผ้าขาวม้าไม่ต้องการเส้นด้ายยาวมากนัก จึงช่วยลดต้นทุนด้วย

รูปภาพ 4.10 เส้นด้ายเหลือใช้จากโรงงานอื่นๆ

2. ย้อมสี โรงงานทอผ้าชาวมาซึ่งเจริญ ย้อมสีเองทั้งหมด หากด้ายเก่าที่นำมาใช้มีสีไม่สวยต้องย้อมสีเข้มทับ เช่น ดำ น้ำเงิน เขียว การย้อมจะนำด้ายลงแช่ครึ่งชั่วโมง จากนั้นจึงนำไปสะเด็ดน้ำ ล้าง แชน้ำยาฟอกสีเพื่อป้องกันสีตก ผ่านแปรงข้าวเจ้า นำเส้นใยมาทาบให้ฟู แล้วนำไปตาก

รูปภาพ 4.11 ขั้นตอนการย้อมสีเส้นด้าย

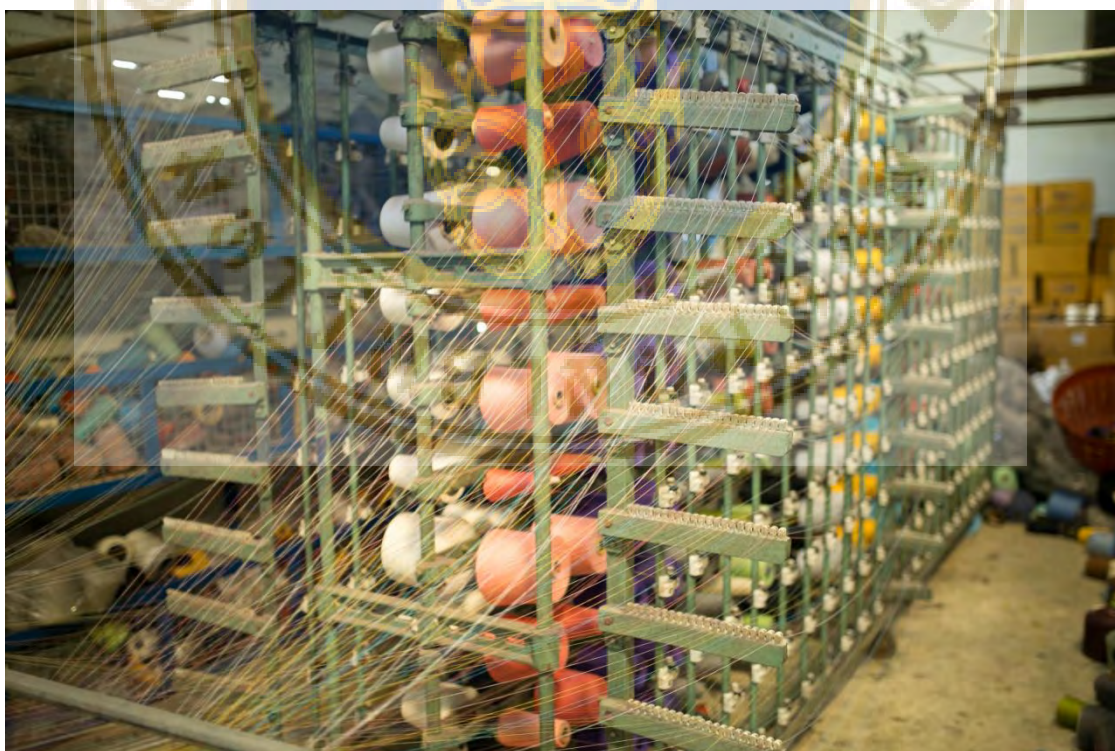
3. กรอด้วย ขั้นตอนนี้จะนำด้ายที่ย้อมเรียบร้อยกรอกลับใส่หลอดอีกครั้ง จากนั้นจึงนำด้ายไปสืบผ้า การสืบผ้า คือ การนำด้ายมาเรียงสีสำหรับด้ายยืน โดยกำหนดชุดสีหลัก จากนั้นจึงแทรกสีรองเข้าไป สำหรับผ้าลายตาหมากรุกจะเรียงด้ายแต่ละสีเป็นจำนวนเท่าๆกัน แต่หากเป็นลายใส่ปลาไหลก็จะแทรกสีรองเข้ามาเป็นเส้นเล็ก ๆ จากนั้นจึงนำไป ร้อยตะกรอ คือการนำด้ายร้อยเข้าเครื่องที่ละเส้น ผ้าผืนหนึ่งจะใช้ด้ายยืน 2,000 เส้น ใช้เวลาร้อยประมาณ 3 ชั่วโมง

รูปภาพ 4.12 ขั้นตอนการกรอด้วย

รูปภาพ 4.13 ขั้นตอนการตีบด้าย

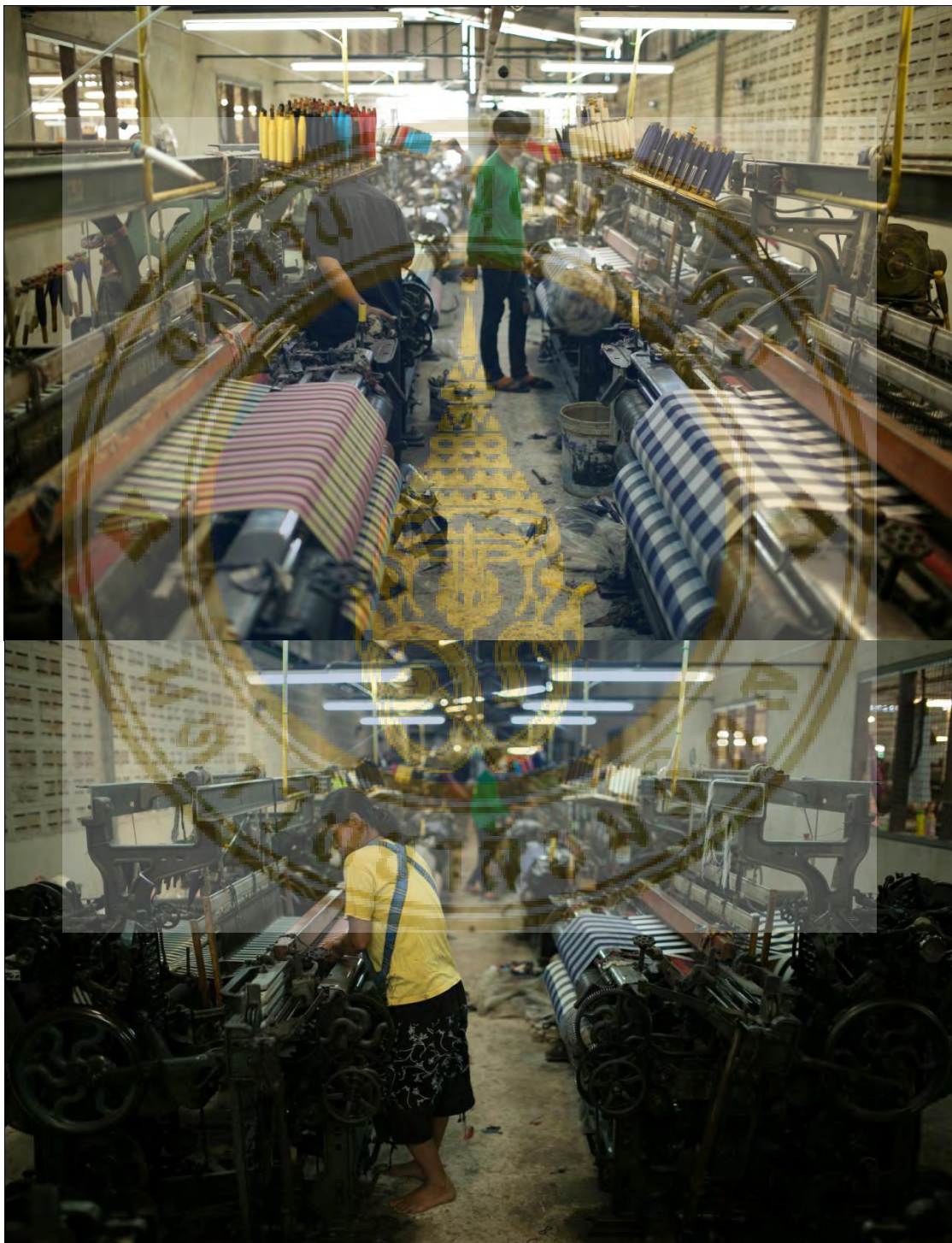

รูปภาพ 4.14 เครื่องตีบด้าย

รูปภาพ 4.15 ขั้นตอนการร้อยตะกรอ

4. การทอ ใช้เครื่องจักรตั้งโปรแกรมสำหรับด้ายพุ่ง ซึ่งการทอผ้าขาวม้าจะทอเป็นผืนยาวราว 60 เมตร ผ้าผืนยาวนี้จะนำไปตัดเป็นผืนย่อยอีกครั้ง โดยเครื่องทอจะกำหนดระยะเวลาหัวท้ายของผ้าไว้เรียบร้อยแล้ว จึงง่ายต่อการนำไปตัดทีละผืน จากนั้นจึงนำไปลงแป้งและตากให้แห้ง ก็เป็นอันเสร็จเรียบร้อยแล้ว

รูปภาพ 4.16 การทอผ้า คนงานทอผ้า 1 คนจะคุมเครื่องทอผ้า 4-8 เครื่อง ขึ้นกับความชำนาญ

รูปภาพ 4.17 เครื่องทอผ้า มีหลายแบบจากการซื้อมือสองมาจากโรงงานทอผ้าอื่นๆ

รูปภาพ 4.18 การลงแป้งและตากแห้ง

รูปภาพ 4.19 การพับผ้า

รูปภาพ 4.20 ผ้าขาวม้ารอกการส่งมอบให้กับลูกค้า โดยมัดเป็นก๊อติ (1 ก๊อติมีผ้าขาวม้า 20 ผืน)

รูปภาพ 4.21 ผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้าแปรรูปภายใต้แบรนด์ Pakamian

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ข้อมูลผลการวิจัยส่วนนี้ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างซึ่งมีการจัดทำหัวข้อสัมภาษณ์หรือแนวทางที่ใช้ในการตั้งคำถาม และใช้รูปแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้แก่ ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงงานทอผ้าชาวม้ายิ่งเจริญ จำนวน 7 คน ดังนี้

ผู้บริหารโรงงานทอผ้าชาวม้ายิ่งเจริญ	จำนวน	2	คน
พนักงานโรงงานทอผ้าชาวม้ายิ่งเจริญ	จำนวน	2	คน
นายหน้าขายเครื่องจักรสำหรับทอผ้าชาวม้ามือสอง	จำนวน	1	คน
ลูกค้าโรงงานทอผ้าชาวม้ายิ่งเจริญ	จำนวน	2	คน

จากการถอดเทปการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 7 คน ถึงประเด็นที่เป็นปัจจัยที่ทำให้โรงงานทอผ้าชาวม้ายิ่งเจริญอยู่รอด และปัจจัยที่ทำให้โรงงานทอผ้าชาวม้าแห่งอื่นปิดตัวไป ผู้วิจัยจับประเด็น สำคัญ และแยกแยะเป็น รหัสแบบเปิด (Open-Coding) เพื่อให้ง่ายต่อการเชื่อมโยงลำดับความคิด โดยผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นข้อมูลสำคัญ และข้อมูลที่ทับซ้อนกันของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละราย พบว่ามีจำนวนรหัสแบบเปิด (Open-Coding) ทั้งหมด จำนวน 14 รหัส

จากนั้นจึงนำรหัสดังกล่าว เข้ากลุ่มตามความสัมพันธ์กัน โดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อหลัก ได้แก่ ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน จากนั้นกลับไปอ่านข้อมูลดิบในบทสัมภาษณ์ของรหัสแบบเปิด (Open-Coding) อีกครั้งแล้วจึงเปลี่ยนเป็นรหัสแนวคิดที่สัมพันธ์กัน (Axial-Coding) ดังตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 4.1 รหัสแนวคิดที่สัมพันธ์กัน (Axial-Coding) จากการถอดเทปการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 7 คน

หัวข้อหลัก	รหัสแนวคิดที่สัมพันธ์กัน (Axial-Coding)	กลุ่มของรหัสแบบเปิด (Open-Coding)	ความถี่
ปัจจัยภายนอก	1 รูปแบบการนำไปใช้	1 การใช้ประโยชน์จากผ้า ของผ้าขาวม้า	9
		2 การนำผ้าขาวม้าไปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	12
		3 การแปรรูปผ้าขาวม้าเป็นของพรีเมียม	5
	2 การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี	4 การอนุรักษ์ผ้าไทยโดยศิลปินอาชีพ เช่น สร้างกลุ่มทอผ้า ทำให้ผ้าไทยเป็นที่รู้จัก	3
		5 ส่งเสริมโดยการจัดงานต่างๆ	6
ปัจจัยภายใน	1 เครื่องมือและอุปกรณ์	6 โรงงานมีอุปกรณ์ครบวงจร	3
		7 ปรับวิธีการ และวัตถุดิบที่ใช้ในการทอผ้า	2
	2 พนักงาน	8 ต้องการมีรายได้เพิ่ม	5
		9 มีพนักงานครบทุกแผนก	3
		10 พนักงานขยัน	1
		11 มีความผูกพันต่อองค์กรรุ่นสู่รุ่น	4

ตาราง 4.1 รหัสแนวคิดที่สัมพันธ์กัน (Axial-Coding) จากการถอดเทปการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 7 คน (ต่อ)

หัวข้อหลัก	รหัสแนวคิดที่สัมพันธ์กัน (Axial-Coding)	กลุ่มของรหัสแบบเปิด (Open-Coding)	ความถี่
3	ความสามารถผู้บริหาร	12 การตลาด : ช่องทางการติดต่อ online, offline	4
		13 การสร้างแบรนด์ ขยายไปปลายน้ำ	2
		14 บริหารให้ต้นทุนลดลง	1
		15 การบริหารงานแบบยืดหยุ่น ปรับตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป	3